

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน นักเรียนในปัจจุบันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี และมีการใช้เวลาส่วนมากอยู่กับคอมพิวเตอร์ เกมส์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ รวมทั้งของเล่นต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้มีความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร และต้องเข้ามามีบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น (สมหมาย อ๋าดอนกลอย. 2556 : 1, 6) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 91) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหาร ไว้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและด้านวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานโดยมีธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับทฤษฎีของความเป็นผู้นำ (สถาบันฝึกอบรม UP TRAINING. ออนไลน์. 2559) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำว่าต้องเป็นผู้ที่รู้จักรักษาสมดุลของบทบาทในการมุ่งงาน (Task - oriented) เน้นการบรรลุเป้าหมาย จัดวางโครงสร้างวิธีการทำงาน และบทบาทในการมุ่งเน้นพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน (People - oriented) อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้นำจะทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองแล้ว ก็ยังไม่เพียงพอกับการเป็นผู้บริหารที่ดีได้ ผู้นำที่ดีนั้นยังต้องมีภาวะผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน จึงมีผู้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของภาวะผู้นำและภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ไว้มากมาย เช่น (สัมมา ธรณิษฐ์. 2556 : 13) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลของบุคคลหรือของตำแหน่ง โดยการจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่ม ได้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ตามความต้องการของตนเองด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ เพื่อจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ (พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์. 2555 : 2) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะชักนำ จูงใจให้

บุคคลหรือกลุ่ม ให้ดำเนินการใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ของผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (ภารดี อนันต์นาวิ. 2555 : 77 - 78) ได้ทำการศึกษาความสำคัญของภาวะผู้นำ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหาร ออกมาใช้ 2) ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน 3) ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร 4) เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร และยังสอดคล้องกับการบริหารงานในยุคศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช. 2558 : 14) ได้สรุปการบริหารสถานศึกษาในไทย ในการบรรยายแนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาในไทย ต้องมีการบริหารการสร้างคนให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่พัฒนาครบด้าน เพื่อสร้าง 3L คือ Student Learning, Teacher Learning และ Systems Learning ต้องบริหารให้ได้ระบบการศึกษาที่รับผิดชอบต่อผลงานในทุกระดับ ทุกด้าน และระบบที่เปิดและมีปฏิสัมพันธ์รอบด้าน คือ มีการเชื่อมโยงกับสังคม เป็น Change & Learning Management การบริหารการศึกษาในไทยต้องบริหารเพื่อเรียกคุณค่าและศักดิ์ศรีของสถาบันวิชาชีพของครูให้ต่อเนื่องและยั่งยืน แพรวดาว สนองพันธ์ และเสาวณี สิริสุขศิลป์ (2557 : 46 - 47) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 11 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้านมนุษย์ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 5) ทักษะด้านความรู้ความคิด 6) ทักษะด้านการบริหาร 7) ทักษะด้านการวางแผน 8) ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 9) ทักษะด้านการประเมิน 10) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ และ 11) ทักษะด้านการสร้างทีมงานอย่างทั่วถึง และพรชัย เจดามาน (ออนไลน์. 2560) ได้กล่าวถึงทักษะของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่จะเป็นแนวทางในการบริหารงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) การวางแผนที่ดีด้วยแผนกลยุทธ์ นโยบาย แผนงานที่ชัดเจนเข้าใจง่าย โดยการวางแผนนั้น ต้องมีแนวปฏิบัติที่เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ได้เป็นอย่างดี และสามารถปรับปรุงยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับนโยบายให้เป็นวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ 2) การจัดองค์กร (Organizing) เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าสิ่งใด จะต้องมี การจัดโครงสร้างอย่างชัดเจนทั้งสายงานจัดบุคลากรตามสายบังคับบัญชา การแบ่งหน้าที่ของฝ่ายงานอย่างเป็นระบบ และมีทีมงานในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ 3) การบังคับบัญชา (Commanding) มีการสั่งการที่เป็นกัลยาณมิตร การสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เป็นหลักฐานในการบังคับบัญชา ดูแล ตรวจสอบ และติดตาม 4) การประสานงาน (Coordinating) ทั้งภายในองค์กร และระหว่างองค์กร ดังนั้นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อประสานงานต่าง ๆ และให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 5) การควบคุม (Controlling) ต้องมีการควบคุม ดูแลทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะทราบแนวปฏิบัติที่ดีและมีความเหมาะสมกับลักษณะของผู้บริหารในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่แล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้บริหารบางส่วนที่ยังปฏิบัติตนแบบเดิม ๆ บริหารงานโดยยึดความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้อง บริหารงานโดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งจะได้ยินข่าวที่เกิดจากการบริหารงานที่ผิดพลาดของผู้บริหารในยุคปัจจุบันเป็นระยะ ๆ เช่น สถานีโทรทัศน์สปริงนิวส์ (ออนไลน์. 2561) ได้นำเสนอข่าวครูโรงเรียนดังเมืองชลบุรีกว่า 40 คน ร่วมลงชื่อขับไล่ ผอ. เหตุพุดจาลามก แกรมขึ้นเงินเดือนไม่เป็นธรรม ข่าวนี้เป็นการใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม ความหมายสองแง่สองง่าม การพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนไม่เป็นไปตามหนังสือสั่งการของกระทรวงศึกษาธิการ และข่าวนักเรียน - ผู้ปกครอง สูดทน รวมตัวประท้วงขับไล่ ผอ. โรงเรียนดัง จ.สระแก้ว แลเรื่องฉาว ทั้งทุจริตและชู้สาวกับครู - นักเรียน เพชฌกูศเคยตบกันกลางโรงเรียนแย่งผอ. (สำนักข่าวทีนิวส์. ออนไลน์. 2560) เนื้อความข่าวว่า เดือด! ชาวบ้านประกาศ “ไม่เผาฝึกัน” หลังจาก ผอ.กลั่นแกล้งครู - นร. ร้องเขตการศึกษาให้ย้ายด่วน โดยชาวบ้านและครูบางคนของโรงเรียนอ้างว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมีพฤติกรรมที่หมิ่นเหม่ต่อการเลียนแบบของเด็กนักเรียน เนื่องจากมีการใช้วาจาไม่สุภาพกับนักเรียนและครูผู้สอนหลายคนคล้ายเหมือนกลั่นแกล้ง ทั้งข่มขู่ บังคับให้ทำงานตามใจตนเอง ครูในโรงเรียนชุมชนสองชั้นบอกว่า ครู นักเรียนและชาวบ้านไม่พอใจการบริหารงานของผู้อำนวยการ เพราะกดขี่ข่มเหง ใช้งานครูตามอำเภอใจ เหมือนกับกลั่นแกล้ง ทำให้ครูและนักเรียนต่างได้รับความเดือดร้อน เด็กหลายคนถึงกับผวาเมื่อเห็นรถ ผอ.ขับเข้าโรงเรียน จึงอยากจะให้ ผอ.คนนี้ ย้ายออกจากโรงเรียนเพื่อคืนความสุขของชุมชนกลับคืนมาเหมือนเดิม นอกจากนี้ (ข่าวอิตสังคม ออนไลน์. ออนไลน์. 2561) ยังได้นำเสนอข่าวกรณีที่นักเรียนหญิงรายหนึ่งทวีตข้อความผ่านทวิตเตอร์ @hlepmep1zz แลพฤติกรรมของผู้อำนวยการ โรงเรียนแห่งหนึ่งใน จ.สระบุรี ระบุว่า ขณะที่นักเรียนกำลังเข้าแถวเคารพธงชาติในช่วงเช้า ผู้อำนวยการได้เร่งเครื่องรถยนต์จนเกือบจะพุ่งชนนักเรียนพร้อมกับบีบแตรไล่ดังลั่น สร้างความแตกตื่นแก่เด็กนักเรียน รวมถึงคุณครูทุกคนที่พากันกระโดดเพื่อหลบหนี เป็นต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้น

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ และการสังเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าทักษะของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน คือ เป็นยุคของการบริหารในช่วงศตวรรษที่ 21 ยุคดิจิทัล ยุคนาโนเทคโนโลยี ถือเป็นยุคของโลกสมัยใหม่ การบริหารงานต้องเป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้นำขององค์กรจะต้องนำพาองค์กรให้สามารถดำเนินการตามนโยบายและตามแผนงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยอาศัยความรู้ความสามารถ ความตั้งใจจริง และทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้บริหาร และความร่วมมือในการทำงานของบุคลากรภายในองค์กร ประกอบกับการได้รับทราบข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่ไม่เหมาะสมจนเป็นเหตุให้เกิดการร้องเรียนผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งข่าวที่เกิดขึ้นมีทั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับจังหวัดสระแก้ว และบางข่าวก็เกิดขึ้นในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้วจริง และถ้าเรานำมาวิเคราะห์จะพบว่าปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม มีการนำเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาเผยแพร่ในโลกออนไลน์ และที่สำคัญเกิดจากการที่บุคลากรภายในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร มีความไม่สบายใจ ไม่พอใจ อันเนื่องมาจากกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จึงจำเป็นและสำคัญต่อแวดวงการศึกษาไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทราบแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับลักษณะของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรม และพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และสมาชิกในองค์กรเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถจนบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2562 ทั้งหมด 118 โรงเรียน จำนวน 1,543 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. ออนไลน์. 2562)

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จากประชากรจำนวน 1,543 คน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 308 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 77 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 150 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 81 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว

เขต 2

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยประกอบไปด้วย 2 กลุ่ม มีลักษณะเฉพาะและจำนวนไม่มาก โดยผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากทั้ง 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 10 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มที่เลือก ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 2 คน
2. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 8 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.2 ครูผู้สอน

1.2 ประสบการณ์ทำงาน จำแนกเป็น

1.2.1 1 - 10 ปี

1.2.2 11 - 20 ปี

1.2.3 21 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์

2.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์

2.4 ด้านชักนำ จูงใจ โน้มน้ำใจ

2.5 ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ การใช้กลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ คือ ผู้บริหารมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ลดความขัดแย้งโดยใช้การประนีประนอม สร้างมุมมองใหม่โดยใช้ทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีการวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นเป็นตอน มีการควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงงานต่อไป

2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี มีการปฏิบัติงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการนำนวัตกรรมและข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ มีการบริหารงานผ่านระบบ Internet รับส่งข่าวสารทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ มีการนำเสนอข่าวสาร

ทาง Website ของสถานศึกษา มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ นำเสนอผลงานในรูปแบบของ Power point มีการส่งเสริมให้ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการจัดการเรียน การสอนและมีห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ไว้บริการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน แก้ไขปัญหา โดยไม่อคติ ยึดหลักการประนีประนอม มีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มอบหมายงาน อย่างเหมาะสม ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ด้านการชักนำ จูงใจ โน้มน้าวใจ คือ ผู้บริหารมีกระบวนการชักนำ จูงใจ โน้มน้าวใจ ให้บุคลากรในองค์กรเต็มใจ ยินดีให้ความร่วมมือในการทำงาน มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับ ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล กระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อมอบรางวัลและเป็นกำลังใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

5. ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ คือ ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ปฏิบัติกับผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมทำงาน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ลดความขัดแย้งภายในองค์กร ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสร้าง ความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในองค์กร

ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา โดยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ ผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดตามจำนวนนักเรียนซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งได้ 3 ขนาด ดังนี้

ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน ให้ระบุระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ให้ระบุระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดของ จรรย์ บุญช่วย (ออนไลน์. 2556), วิบูล จุง (ออนไลน์. 2557), พงกะพรรณ ตะกลมทอง และคณะ (2555 : 191 - 192), ฐิติพร หงษ์โต และสุวรรณ นาคพนม (2560 : 244 - 245), ลิปปนนท์ มั่งอะนะ และวิทยา จันท์ศิลา (2560 : 300 - 301), นันทิยาภรณ์ หงส์เวียงจันทร์ และนิพนธ์ วรรณเวช (2560 : 94 - 97), สาธิตา เสมอชีพ และปองสิน วิเศษศิริ (2557 : 646 - 648), รุ่งอรุณ หงส์เวียงจันทร์ (2560 : 132 - 135), ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558 : 12), แคทซ์ (Katz. 1995 : 33 - 42), กนกวรรณ สุภศิริโรจน์ และชญาพิมพ์ อูสาโท (2557 : 9 - 11), ราตรี ศรีไพรวรรณ และพฤทธิศิริบรรณพิทักษ์ (2556 : 187), วัชรภรณ์ เป้าจันทิก และถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2558 : 179 - 180), สุชาลินี สว่างศิริ (2553 : 116), ปรดี ประทุมสุวรรณ และคณะ (2562 : 205 - 207), วัชรภรณ์ กลิ่นภู และคณะ (2561 : 283), ปัทมพงษ์ สุบรรณ และคณะ (2559 : 101), เกரியงไกร ชูระพันธ์ และคณะ (2558 : 20 - 21), มันทนา กองเงิน และสำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์ (2555 : 205 - 207), สุวรรณา พงษ์พ่องพุด และปริญญา มีสุข (2560 : 170), นवलปรานค์ ภาคสาร และจันทนา แสนสุข (2559 : 62), ประสาร พรหมณา (ออนไลน์ : 2553) จากนั้นนำมาวิเคราะห์และปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัย ดังภาพประกอบ

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานภาพ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา 1.2 ครูผู้สอน 2. ประสบการณ์ทำงาน <ol style="list-style-type: none"> 2.1 1 - 10 ปี 2.2 11 - 20 ปี 2.3 21 ปีขึ้นไป 	<p>ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มี 5 ด้าน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ 2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4. ด้านชักนำ จูงใจ โน้มน้าวใจ 5. ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์
---	---

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน